פורים (ויקרא) תשע״ג

①

1. מגילה יד:

ת״ר ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל ולא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה חוץ ממקרא מגילה מאי דרוש אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה (א) ומה מעבדות לחירות אמרי׳ שירה ממיתה לחיים לא כל שכן אי הכי הלל נמי נימא (ב) *לפי *שאין אומרים הלל על נס שבחוצה לארץ יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ היכי אמרינן שירה כדתניא עד שלא נכנסו ישראל לארץ הוכשרו כל ארצות לומר שירה. משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה רב נחמן אמר *קרייתא זו הלילא (א) (ג) רבא אמר בשלמא התם °הללו עבדי ה׳ ולא עבדי פרעה אלא הכא הללו עבדי ה׳ ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אנן *בין לרבא בין לר״נ קשיא והא תניא משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שירה כיון שגלו חזרו להכשירן הראשון ותו ליכא והכתיב °ויהי איש אחד מן הרמתים צופים אחד ממאתים צופים שנתנבאו להם לישראל מיהוה טובא הוו כדתניא הרבה נביאים עמדו להם לישראל כפלים כיוצאי מצרים אלא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה ושלא הוצרכה לא נכתבה רבי שמואל בר נחמני אמר אדם הבא משתי רמות שצופות זו את זו רבי חנין אמר אדם הבא מבני אדם שעומדין ברומו של עולם ומאן נינהו בני קרח דכתיב °ובני קרח לא מתו *תנא משום רבינו מקום נתבצר להם בגיהנם ועמדו עליו שבע נביאות מאן נינהו שרה מרים

ערכין י: | שמואל א א | במדבר כו | סנהדרין קי.

הכי נמי נימא · שהיא שירה : הכי גרסי׳ אמר רבא בשלמא התם כו׳ ולא עבדי פרעה שהרי לחירות יצאו : אכתי עבדי אחשורוש אנן. דלא נגאלו אלא מן המיתה : בין לרבא · דאמר להכי לא אמרי הלל דאכתי עבדי אחשורוש הוו הא לאו הכי אמרינן : בין לרב נחמן · דאמר קריאת מגילה במקום הלל : (ד) הוכשרו שאר אומות לומר שירה · על נס המאורע להם : ותו ליכא · נביאים :

הגהות הב״ח

(א) גמ׳ אמר ר׳ יהושע בן קרחה קל וחומר ומה מעבדות לחירות: (ב) שם הלל נמי נימא אמר ר׳ יצחק לפי שאין וכו׳ שבחוצה לארץ והרי יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ ואמרי׳ הלילא התם כדתניא עד כצ״ל: (ג) שם קרייתא זו הלילא מתקיף לה רבא מי דמי בשלמא התם: (ד) רש״י ד״ה בין לר׳ נחמן וכו׳ הלל הס״ד ואח״כ מ״ה לא הוכשרו: (ה) ד״ה נבואה וכו׳ וכהלכות גדולות הן מניין ודוכן יש ללמוד מסדר עולם וכו׳ קרא על המזבח וכו׳ בימי יאשיה צפניה וירמיה וחוריה מקרית יערים ליהויקים בגולה יחזקאל דכיאל: (ו) ד״ה פחילוה למקדש. למשכן שילה בשעה שבני אדם באין ליעול עלה ממנה יושבת תחת תומר שלא תתיחד עמהם בסתר משום יחוד שהוא גנאי ואין לו כל ואין אדם יכול להתייחד עם עמה כמו בבית ותחת שאר אילנות יש כל שיש להם ענפים סמוך לעיקרן הס״ד:

3. מאירי מגילה יד:

דבר ידוע הוא שאין אומרי׳ הלל בפורים אבל טעם מניעתו נחלקו עליו בגמ׳ והוא שאחד מהם אמר שקריאתה זו היא הלולא ונראה לי לטעם זה שאם היה במקום שאין לו מגלה שקורא את ההלל שהרי לא נמנעה קריאתו אלא מפני שקריאת המגלה במקומו ומ״מ טעם אחר נאמר בה בגמרא והוא מפני שעדיין עבדי אחשורוש היו ולא יצאו מעבדות לחירות ואין לשון עבדי יי׳ נופל אלא בנס שאפשר לומר בו עבדי יי׳ לבד כגון נס של מצרים עבדי יי׳ ולא עבדי פרעה אבל בזו עדיין עבדי אחשורוש היו ולטעם זה אף מי שאין בידו מגלה אינו קורא את ההלל וראשון נראה יותר ומ״מ מה שאמרו עד שלא נכנסו לארץ הוכשרו כל הארצות לומר שירה משנכנסו לארץ נפסלו כל הארצות מלומר שירה דוקא בעוד שהארץ בקיומה אבל מאחר שגלו חזרו להתירן הראשון.

כשם שאנו דנין דיני נפשות בלילה

9. ספר המנהיג
הל׳ מגילה עמ׳ רמ״ו

דומה לחנוכה ולמועדי׳ שאומ׳ בהן הלל ואומ׳ זה היום עשה יי נגילה ונשמחה בו, ואילו בפורים אין אומ׳ אותו, מ״מ נגאלו ישרא׳ ממיתה לחיים ואנו צריכי׳ לרחמי׳ שיגאלנו באחרונה כבראשונה.

ואין נרא׳ לי דהא אמ׳ רבא קריאתה זו הלילא, הא לאו הכי הוה אמרי׳, וכמו שאנו גומרי׳ את ההלל הוא שקריאת המגילה והזכרת הנס הוא במקום ההלל ועל כן יסד הפייט קוראי מגי׳ הם ירננו אל אל, כי מקום תהילה היתה לישרא׳, ואין לומ׳ נפילת אפיים כי יום משתה ושמחה הוא, ואין לומ׳ בו יענך יי׳ ביום צרה, דלא מדכרינן צרה בפורים, וכן עמא דבר. אב״ן.

1. ערכין י.

רבש״ע מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בר״ה וביום הכפורים אמר להן *אפשר מלך יושב על כסא הדין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה לפני והא חנוכה דלא הכי ולא הכי וקאמר משום ניסא פורים דאיכא ניסא לימא *אמר רבי יצחק לפי שאין אומרים שירה על נס שבחוצה לארץ מתקיף לה רב נחמן בר יצחק והרי יציאת מצרים דנס שבחוצה לארץ הוא ואמרינן הלל כדתניא עד שלא נכנסו ישראל לארץ הוכשרו כל הארצות לומר שירה משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה *רב נחמן אמר קרייתה זו היא הלילא רבא אמר בשלמא התם הללו עבדי ה׳ ולא עבדי פרעה הכא הללו עבדי ה׳ ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אנן *ולר״נ דאמר קרייתה זו היא הלילא התניא משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל ארצות לומר שירה כיון שגלו חזרו להיתירן הראשון: לא היה מכה באבוב של נחושת וכו׳: פתח בחליל ומסיים באבוב א״ר פפא היינו

4. רמב״ם
הל׳ חנוכה
ג׳:ו׳

בו: ן ״ולא הלל של חנוכה בלבד הוא שמדברי סופרים אלא קריאת ההלל *לעולם מדברי סופרים בכל הימים שגומרין בהן את ההלל. ושמנה עשר יום בשנה מצוה לגמור בהן את ההלל ואלו הן. שמנת ימי החג. ושמנת ימי חנוכה. וראשון של פסח ויום עצרת. ״אבל ראש השנה ויום הכפורים אין בהן הלל לפי שהן ימי תשובה ויראה ופחד לא ימי שמחה יתירה. ולא תקנו הלל בפורים שקריאת המגילה היא ההלל: ז מקומות שעושין יום טוב שני ימים גומרין את ההלל כ״א יום. תשעה ימי החג. ושמנה

אבל רבא חלק עליו ואמר שאין הטעם לרחאי אלא מפני שרוב ע״ה מעשרין סם אבל בסק אחר אפילו כרככין מכרכין:

ילעולם מדברי סופרים וט׳. א״א ויש בהם עשה מדברי קבלה כביר יפיה לכם:

2. מגן אברהם תרצ״ג ס״א

הלכות מגילה

מגן אברהם נ״י

קצר

ואפשר שכן דעת המנהגים ועס׳ תקל״ט: א אבל לא בט״ו. מיהו אם אמרו אין ממחין אותו כמ״ש ססי׳ ק״ח דלא כב״ח: ב אין קורין בו הלל. דבשלמא ביציאת מצרים אמרי׳ הללו עבדי ה׳ ולא עבדי פרעה אבל הכא אכתי עבדי אחשורוש אנן: שחרית משכימין לבה״כ ואין לאכול

7. ריף ג. מגילה

לחודיה ובני ט״ו אסורין בתרוייהו בהספד ובתענית ובט״ז אסור בהספד: *ת״ר מ״ח נביאים ושבע נביאות נתנבאו להם לישראל לא פחתו ולא הותירו על מה שכתוב בתורה אפילו אות אחת חוץ ממקרא מגילה מאי דרוש א״ר חייא בר אבא א״ר יהושע בן קרחה ק״ו ומה מעבדות לחירות אומרים שירה ממות לחיים לא כ״ש אם כן *הלילא נמי נימא א״ר יצחק לפי שאין אומרים שירה על נס הנעשה בחו״ל מתקיף לה רב נחמן והרי יציאת מצרים דנס העשוי בחו״ל הוא וקאמרי הלילא התם כדתניא עד שלא באו לארץ הוכשרו כל הארצות לומר בהן שירה משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר בהן שירה ר״נ אמר קריאתה זו היא הלילא מתקיף לה רבא מי דמי בשלמא התם °הללו עבדי ה׳ ולא עבדי פרעה הכא מאי נימא הללו עבדי ה׳ ולא עבדי אחשורוש אכתי עבדי אחשורוש אנן הלכך לא אמרינן הלילא בפורים: *אמר ר׳ אבא דמן יפו עשרת בני המן ועשרת

ר״ן

דרוש. להוסיף מקרא מגילה: מעבדות לחירות אמרו שירה. ביציאת מצרים אמרו שירה על הים: משנכנסו ישראל לארץ לא הוכשרו שאר ארצות לומר שירה. הייני דוקא בעודן בארץ אבל לאחר שגלו חזרו שאר ארצות להכשירן לומר שירה והלל בנס העשוי בהם. הלכך האי טעמא דקרייתא לא סגי: רב נחמן אמר קרייתא זו היא הלילא. קרייתא בזמנה וזכרון תקפו של נס זהו כהלל: מתקיף לה רבא. נהי דאמרינן אי הכי הלילא נמי לימא: אכתי עבדי אחשורוש אנן. דלא נגאלו אלא מן המיתה והאי טעמא דרבא סגי לכל נס העשוי בחוצה לארץ בעוד שישראל בגלות: וא״ו דויזתא צריך למימתחיה בזקיפה. ויש לפרש דלאו למימר דבעי לאורוכי לוא״ו טפי מאשר ווי״ן

8. מגילה ז.

מיתיבי *אמר רשב״א מעשה בר׳ מאיר °שהלך לעבר שנה **)בעסיא ולא היה שם מגילה וכתבה מלבו א״ר אבהו °שאני רבי מאיר דמיקיים ביה °ועפעפיך יישירו נגדך אמר ליה רמי בר חמא לרבי

וקר